

NIȚU IULIAN

EDUCAȚIE SOCIALĂ

MANUAL PENTRU

CLASA A VII-A

2026

Școala Cool

Nițu Iulian

**EDUCAȚIE SOCIALĂ:
MANUAL PENTRU CLASA
A VII-A**

2026

**Acest manual este realizat în conformitate cu
Programa școlară aprobată prin Ordinul
ministrului
Educației Naționale nr. 3393/28.02.2017.**

**Un proiect Școala Cool
Toate drepturile asupra lucrării aparțin
Școala Cool.
Este interzisă reproducerea integrală sau
parțială a lucrării,
sub orice formă, fără acordul autorului.**

**Pentru comenzi:
Tel.: 0765/343.785
e-mail: office@scoalacool.ro
Site: <http://scoalacool.ro/>**

Deșteaptă-te, române!

Versuri: Andrei Mureșanu

Muzica: Anton Pann

Deșteaptă-te, române, din somnul cel de moarte,
În care te-adânciră barbarii de tirani!
Acum ori niciodată croiește-ți altă soarte,
La care să se-nchine și cruzii tăi dușmani!

Acum ori niciodată să dăm dovezi la lume
Că-n aste mâni mai curge un sânge de roman,
Și că-n a noastre piepturi păstrăm cu fală-un nume
Triumfător în lupte, un nume de Traian!

Priviți, mărețe umbre, Mihai, Ștefan, Corvine,
Româna națiune, ai voștri strănepoți,
Cu brațele armate, cu focul vostru-n vine,
„*Viață-n libertate ori moarte!*” strigă toți.

Preoți, cu crucea-n frunte! căci oastea e creștină,
Deviza-i libertate și scopul ei preasfânt.
Murim mai bine-n luptă, cu glorie deplină,
Decât să fim sclavi iarăși în vechiul nost' pământ!

CUPRINS

Test evaluare inițială	6
Capitolul I: Sistemul politic în România	
1. Drepturile omului	10
2. Forme de guvernământ și regimuri politice	12
Test evaluare	14
3. Constituția României: Structura Constituției	16
4. Constituția României: Valori și principii constituționale	18
5. Statul democratic și principiul pluralismului	20
6. Statul democratic și principiul separației puterilor în stat: Autoritatea legislativă și legile	22
7. Statul democratic și principiul separației puterilor în stat: Executivul, administrația centrală și locală	24
8. Statul democratic și principiul separației puterilor în stat: Autoritatea judecătorească și aplicarea legilor	26
9. Statul democratic și principiul separației puterilor în stat: Președintele României	28
10. Statul de drept	30
Test evaluare	32

CUPRINS

Capitolul II: Raportul cetățeni-autorități. Drepturi și responsabilități cetățenești

1. Procesul de elaborare a legilor	36
2. Drepturile și libertățile cetățenești și respectarea legilor	38
3. Justiția ca instituție de apărare și de înfăptuire a dreptății	40
4. Copilul în procesul judiciar. Delincvența juvenilă	42
Test evaluare	44
5. Implicarea civică în contextul democrației reprezentative ..	46
6. Alegerile și votul	48
7. Societatea civilă, organizații neguvernamentale și tipuri de inițiative cetățenești	50
8. Rolul îndeplinit de mass-media în societate și în formarea opiniei publice	52
Test evaluare	54
Test evaluare finală	56
Dicționar	58
Bibliografie	60

Test
Evaluare inițială

- Pentru rezolvarea corectă a tuturor cerințelor din Partea I și din Partea a II-a se acordă 90 de puncte.
- Din oficiu se acordă 10 puncte.
- Timpul efectiv de lucru este de 45 de minute.

Partea I (40 puncte)

I. 1. Completați corect spațiile punctate: **20 puncte**

a. Obiceiurile și tradițiile constituie patrimoniul	5 puncte
b. Deviza Uniunii Europene este:	5 puncte
c. A accepta idei, religii, obiceiuri diferite de ale tale înseamnă a fi	5 puncte
d. O formă de rasism este	5 puncte

I. 2. Asociați elementele din coloana A cu elementele corespunzătoare din coloana B: **20 puncte**

1. Xenofobia	a. Moștenirea culturală și istorică a fiecărui popor
2. Patrimoniul cultural	b. Sprijin reciproc
3. Tradiție	c. Ura față de alte popoare
4. Solidaritate	d. Obicei, datină, credință a unui grup social

Partea a II-a (50 puncte)

II. 1. Citiți cu atenție enunțurile de mai jos și notați cu DA dacă sunteți de acord sau NU dacă nu sunteți de acord. Argumentați fiecare alegere:

a. Tradițiile și obiceiurile trebuie păstrate și transmise mai departe. **10 puncte**

b. Doar cultura propriului popor merită să fie prețuită. **10 puncte**

c. A da dovadă de toleranță înseamnă a arăta respect față de alți oameni. **10 puncte**

d. A fi tolerant înseamnă a renunța la propriile convingeri, idei și credințe.

10 puncte

II. 2. Prezentați o situație reală sau imaginară în care comunicarea a salvat o prietenie dintre două persoane diferite (cu ajutorul ideilor, credințelor și valorilor).

10 puncte

10 puncte din oficiu

Total: 100 puncte

Capitolul I: SISTEMUL POLITIC ÎN ROMÂNIA

Competențe generale:

1. Raportarea critică la fapte, evenimente, idei, procese din viața personală și a diferitelor grupuri și comunități, prin utilizarea unor achiziții specifice domeniului social.
2. Cooperarea pentru realizarea unor activități și pentru investigarea unor probleme specifice diferitelor grupuri și comunități, prin asumarea unor valori și norme sociale și civice.
3. Participarea responsabilă la luarea deciziilor, prin exercitarea spiritului de inițiativă și întreprinzător, respectiv prin manifestarea unui comportament social, civic și economic activ.

Competențe specifice:

- 1.1. Utilizarea corectă a termenilor specifici educației pentru cetățenie democratică.
- 1.2. Analizarea unor situații problematice determinate de abaterea de la valorile, principiile, practicile societății democratice.
- 1.3. Argumentarea în favoarea respectării valorilor, principiilor, normelor și practicilor specifice unei societăți democratice și statului de drept.
- 2.1. Elaborarea, în echipă, a unui proiect dedicat problemelor comunității educaționale/locale.
- 2.2. Participarea, prin derularea unui proiect, la rezolvarea problemelor comunității educaționale/locale.
- 2.3. Rezolvarea, în perechi/echipă, a unor sarcini de lucru referitoare la viața într-o societate democratică.
- 3.1. Manifestarea disponibilității pentru participare civică și pentru exercitarea calității de cetățean.
- 3.2. Aplicarea unor valori, norme și principii democratice în situații concrete care presupun decizie și acțiune.

Capitolul I: SISTEMUL POLITIC ÎN ROMÂNIA

1. Drepturile omului.

2. Forme de guvernământ și regimuri politice.

Test evaluare.

3. Constituția României: Structura Constituției.

4. Constituția României: Valori și principii constituționale.

5. Statul democratic și principiul pluralismului.

6. Statul democratic și principiul separației puterilor în stat: Autoritatea legislativă și legile.

7. Statul democratic și principiul separației puterilor în stat: Executivul, administrația centrală și locală.

8. Statul democratic și principiul separației puterilor în stat: Autoritatea judecătorească și aplicarea legilor.

9. Statul democratic și principiul separației puterilor în stat: Președintele României.

10. Statul de drept.

Test evaluare.

Drepturile omului

1. Declarația Universală a Drepturilor Omului

Drepturile omului sunt condiții absolut necesare pentru starea de bine a tuturor oamenilor.

Legile sunt cele care stabilesc și protejează drepturile fiecărei persoane, dar stabilesc și obligațiile și îndatoririle fără de care nu ne-am putea bucura de acestea.

24 octombrie 1945 - după al Doilea Război Mondial, din dorința de a menține pacea, statele lumii s-au grupat în cadrul O.N.U. (Organizația Națiunilor Unite).

10 decembrie 1948 - Adunarea Generală a O.N.U. a adoptat *Declarația Universală a Drepturilor Omului*, document în care sunt stipulate drepturi și libertăți cetățenești.

2. Caracteristici și clasificare

Drepturile omului, conform *Declarației Universale a Drepturilor Omului*, prezintă următoarele caracteristici:

I. Universale: toate ființele umane au drepturi ale omului și statele au datoria de a proteja aceste drepturi.

II. Indivizibile: drepturile au valoare egală, nici un drept nefiind mai important decât altul.

III. Inalienabile: drepturile nu pot fi înstrăinate, transmise ereditar sau luate unui om din nici un motiv.

IV. Interdependente: drepturile se susțin reciproc, realizarea unui drept depinzând de respectarea celorlalte.

V. Interrelaționate: drepturile se completează reciproc pentru a acoperi nevoile fundamentale umane.

Drepturile de care se bucură oamenii pot fi împărțite în patru categorii:

I. Drepturi civile și politice (asigură libertățile și accesul cetățenilor la viața politică a unui stat): dreptul la viață, la libertate și securitate personală, la exprimare, la cetățenie, de a fi protejat împotriva violenței, la vot, la asociere, de a circula liber și de a cere azil politic și de acces egal la funcții publice.

II. Drepturi economice, sociale și culturale (permit cetățenilor să aibă o viață împlinită din punct de vedere economic, social și cultural): dreptul la muncă, la o retribuție (sau plată) echitabilă, de a avea un trai decent, la asistență socială, la odihnă și recreere, la educație și la viață culturală.

III. Drepturi negative (pe care o persoană le are fără intervenția statului): dreptul la viață, libertate și la conștiință.

IV. Drepturi pozitive (pe care un individ le are prin intervenția statului): dreptul la îngrijire medicală, la pensie și la concediu plătit.

3. Drepturi vs. responsabilități

Drepturile nu pot exista fără responsabilități (sau îndatoriri):

I. Dreptul la viață ⇒ respectarea dreptului la viață al celorlalți oameni.

II. Dreptul la egalitate ⇒ să nu discriminăm sub nici o formă și sub nici un aspect pe ceilalți oameni.

III. Dreptul la libertate ⇒ să nu îngrădăm libertatea celorlalți.

IV. Dreptul la proprietate ⇒ să încalcăm proprietatea altcuiva fără permisiunea acestuia.

V. Dreptul la odihnă și recreere ⇒ să respectăm dreptul la odihnă și recreere a celorlalți oameni.

VI. Dreptul la egalitate în fața legii ⇒ să cunoaștem și să respectăm legile statului.

Fișă de lucru: Drepturile omului

Citiți cu atenție textul de mai jos, apoi răspundeți cerințelor:

„Articolul 1. Toate ființele umane se nasc libere și egale în demnitate și în drepturi. Ele sunt înzestrate cu rațiune și conștiință și trebuie să se comporte unele față de altele în spiritul fraternității.

Articolul 2. Fiecare om se poate prevala de toate drepturile și libertățile proclamate în prezenta declarație fără nici un fel de deosebire ca, de pildă, deosebirea de rasă, culoare, sex, limbă, religie, opinie politică sau orice altă opinie, de origine națională sau socială, avere, naștere sau orice alte împrejurări. În afară de aceasta, nu se va face nici o deosebire după statutul politic, juridic sau internațional al țării sau al teritoriului de care ține o persoană (...).

Articolul 3. Orice ființă umană are dreptul la viață, la libertate și la securitatea persoanei sale.

Articolul 5. Nimeni nu va fi supus la torturi, nici la pedepse sau tratamente crude, inumane sau degradante.

Articolul 7. Toți oamenii sunt egali în fața legii și au, fără nici o deosebire, dreptul la o egală protecție a legii. Toți oamenii au dreptul la o protecție egală împotriva oricărei discriminări care ar viola prezenta declarație și împotriva oricărei provocări la o asemenea discriminare.

Articolul 11.1. Orice persoană acuzată de comiterea unui act cu caracter penal are dreptul să fie presupusă nevinovată până când vinovăția sa va fi stabilită în mod legal în cursul unui proces public în care i-au fost asigurate toate garanțiile necesare apărării sale. (...)

Articolul 12. Nimeni nu va fi supus la imixtiuni arbitrare în viața sa personală, în familia sa, în domiciliul lui sau în corespondența sa, nici la atingeri aduse onoarei și reputației sale. Orice persoană are dreptul la protecția legii împotriva unor asemenea imixtiuni sau atingeri.

Articolul 26.1. Orice persoană are dreptul la învățătură. Învățământul trebuie să fie gratuit (...) 2. Învățământul trebuie să urmărească dezvoltarea deplină a personalității umane și consolidarea respectului față de drepturile omului și libertățile fundamentale. El trebuie să promoveze înțelegerea, toleranța, prietenia între toate popoarele și toate grupurile rasiale sau religioase, precum și dezvoltarea activității Organizației Națiunilor Unite pentru menținerea păcii. ”

(Declarația Universală a Drepturilor Omului)

1. Selectați un drept care, în opinia voastră, este cel mai important pentru oameni. Argumentați.
2. Transpuneți într-un desen unul dintre drepturile prezentate în fragmentul dat.
3. Comentați, într-un text de maxim zece rânduri, Articolul 1 din *Declarație*.

Forme de guvernământ și regimuri politice

1. Definiții

Formă de guvernământ = model de organizare și de exercitare a puterii în stat (modul în care este desemnat conducătorul statului).

Regim politic = modul de organizare și de funcționare a unui stat și de exercitare a puterii politice.

Sistem electiv = sistem care se bazează pe alegeri.

Constituție = legea fundamentală a unui stat, investită cu o forță juridică superioară celorlalte legi.

Prerogativă = împuternicire, privilegiu acordat prin lege.

Cenzură = control exercitat, în unele state, asupra mass-mediei, corespondenței și convorbirilor telefonice.

2. Forme de guvernământ

Statele existente astăzi în lume se diferențiază prin forma de guvernământ și **regimul politic**.

Evoluția politică a umanității a dus la apariția a două forme de guvernământ:

I. Monarhia: forma de guvernământ în care puterea este deținută printr-un **sistem electiv**-ereditar.

a. Monarhia absolută: puterea în stat aparține monarhului, care decide în toate problemele existente. Limite ale puterii: tradițiile și conștiința monarhului. Exemple monarhii absolutiste: Imperiul Otoman, Imperiul Austro-Ungar și Imperiul Rus;

b. Monarhia constituțională (regele conduce, dar nu guvernează): monarhul conduce pe baza unei **constituții**. Se organizează după principiul separației puterilor în stat. Exemple monarhii constituționale: Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord, Spania, Olanda și Japonia.

II. Republica: formă de guvernământ în care puterea este obținută prin alegeri.

a. Republica parlamentară: președintele statului este ales de Parlament. Exemple republici parlamentare: Germania, Italia și Austria;

b. Republică prezidențială: președintele statului este ales de cetățeni. Exemple republici prezidențiale: S.U.A. (Statele Unite ale Americii), Brazilia și Mexic;

c. Republică semiprezidențială: președintele este ales de cetățeni prin vot universal și nu este subordonat parlamentului. Exemple republici semiprezidențiale: Franța, Portugalia, Lituania, Burkina Faso și România.

3. Regimuri politice

Modul în care este condus un stat poate fi în acord cu dorințele și nevoile poporului sau după bunul plac al unei persoane sau al unui grup de persoane:

I. Democratic: bazat pe suveranitatea poporului; separația puterilor în stat (legislativă, executivă și judecătorească); guvernarea reprezentativă; pluralism politic; luarea deciziilor pe baza principiului majorității; garantarea drepturilor și libertăților cetățenilor prin constituție. Exemple state democratice: S.U.A., Canada, Finlanda, Norvegia, Suedia, Australia, Noua Zeelandă, Islanda și România.

II. Autoritar: bazat pe limitarea drepturilor și libertăților cetățenilor și a **prerogativelor** unor instituții ale statului; controlul statului asupra societății civile nu este total; existența unor libertăți limitate în viața privată; limitarea atribuțiilor instituțiilor democratice. Exemple state autoritare: Italia fascistă, România în perioada regelui Carol al II-lea și Spania generalului Francisco Franco.

III. Totalitar: bazat pe încălcarea drepturilor și libertăților cetățenești; deținerea puterii în stat de către un partid unic/dictator; alegeri falsificate; separația puterilor în stat este formală, practic aceasta nu se respectă; **cenzură**, cultul personalității, propagandă ideologică; existența organelor de represiune (poliție politică) care folosesc teroarea pentru menținerea ordinii în stat. Exemple state totalitare: U.R.S.S. (Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste), Germania nazistă și Coreea de Nord.

Fișă de lucru: *Forme de guvernământ și regimuri politice*

Citiți cu atenție textul de mai jos, apoi răspundeți cerințelor:

„Deși republica rămâne forma de guvernare preferată în prezent de români, peste două treimi dintre participanții la sondaj apreciind că republica are avantajul că președintele este votat periodic și nu există riscul să capete prea multă putere, monarhia își păstrează o popularitate surprinzător de ridicată și în creștere, comparativ cu situația din urmă cu zece ani. O treime dintre români declară că ar vota la un eventual referendum în favoarea monarhiei și aproape 55% ar vota în favoarea republicii. De asemenea, popularitatea monarhiei este mai mare în rândul tinerilor sub 30 de ani, care ar vota în proporții mai mari decât celelalte categorii în favoarea acestui tip de regim.”

(Remus Ștefureac, *Despre rezultatele sondajului „Monarhie versus republică”*)

1. Menționați forma de guvernământ care, potrivit sondajului, este preferată de români.
2. Precizați două motive care explică popularitatea acestei forme de guvernământ.
3. De ce credeți că tinerii înclină mai mult către acest tip de regim?

Test evaluare

Sistemul politic în România: Drepturile omului, forme de guvernământ și regimuri politice

- Pentru rezolvarea corectă a tuturor cerințelor din Partea I și din Partea a II-a se acordă 90 de puncte.
- Din oficiu se acordă 10 puncte.
- Timpul efectiv de lucru este de 45 de minute.

Partea I (50 puncte)

I. 1. Notați cu Adevărat (A) sau Fals (F) următoarele afirmații: **16 puncte**

a. Dictatura totalitară dorește crearea unui „om nou”	4 puncte
b. Regatul Unit este o monarhie absolutistă	4 puncte
c. Prin suveranitatea poporului se înțelege faptul că toată puterea aparține conducătorilor	4 puncte
d. Drepturile omului sunt respectate doar în statele democratice	4 puncte

I. 2. Alegeți varianta corectă: **10 puncte**

1. Drepturile omului au un caracter:	2.5 puncte	
a. Național	b. Universal	c. Personal
2. Cenzura este o caracteristică specifică:	2.5 puncte	
a. Dictaturii	b. Republicii	c. Monarhiei
3. Libertatea presei este specifică:	2.5 puncte	
a. Monarhiei	b. Republicii	c. Democrației
4. Declarația Universală a Drepturilor Omului a fost adoptată la:	2.5 puncte	
a. 10 decembrie 1948	b. 10 decembrie 1946	c. 10 decembrie 1945

I. 3. Completați spațiile punctate, astfel încât să obțineți enunțuri adevărate: **12 puncte**

- a. Nu pot exista drepturi și libertăți fără ...
 b. Forma de guvernământ a statului român este ...
 c. În perioada 1866-1947 România a fost o monarhie ...
 d. Coreea de Nord are un regim politic ...

I. 4. Transcrieți textul de mai jos, completând fiecare spațiu liber cu termenul corespunzător din lista de termeni dată: **12 puncte**

Oamenii au luptat dintotdeauna pentru și demnitate. Regimul politic în care poporul la conducere se numește și se caracterizează prin separarea în stat, ... politic, accesul la putere făcându-se pe baza unor

Lista termenilor: **puteri, democratic, autoritar, alegeri libere, participare, libertate, centralism și pluralism.**

Partea a II-a (40 puncte)

Scrieți un text de minim jumătate de pagină A4 cu titlul *România: regim politic democratic*, în care să folosiți următorii termeni: **președinte, alegeri libere, vot universal, pluripartidism, separația puterilor în stat, republică semiprezidențială și parlament.**

10 puncte din oficiu

Total: 100 puncte

Constituția României: Structura Constituției

1. Definiție

Referendum = consultare directă a cetățenilor, chemați să se pronunțe, prin vot, asupra unui proiect de lege de o anumită importanță pentru stat sau asupra unor probleme de interes general.

2. Constituția României

Primele Constituții ale epocii moderne au fost cea a S.U.A. (1787) și a Franței (1791).

Înainte de prima Constituție a României, au existat o serie de documente cu caracter constituțional:

I. Regulamentele Organice (1831 în Țara Românească, 1832 în Moldova).

II. Convenția de la Paris (1858).

III. Statutul Dezvoltător al Convenției de la Paris (1864).

Constituțiile României: 1866 (democratică), 1923 (democratică), 1938 (autoritară), 1948 (totalitară), 1952 (totalitară), 1965 (totalitară) și 1991 (democratică).

Actuala Constituție a României a fost adoptată pe 21 noiembrie 1991, a fost validată prin **referendum** la 8 decembrie 1991 și a fost revizuită în anul 2003 pentru a permite aderarea României la N.A.T.O. (Organizația Tratatului Atlanticului de Nord) și U.E. (Uniunea Europeană).

Constituția României cuprinde 156 de articole grupate în 8 titluri:

I. Principii generale: prevederi referitoare la caracteristicile statului român, elementele constitutive ale statului (teritoriu, popor, cetățenie, identitate, pluralism), legăturile cu alte state și simbolurile naționale.

II. Drepturile, libertățile și îndatoririle fundamentale: prevederi referitoare la drepturile, libertățile și îndatoririle fundamentale ale cetățenilor români și rolul Avocatului Poporului.

III. Autoritățile publice: prevederi referitoare la modurile de organizare și de funcționare ale autorităților publice, atribuțiile și responsabilitățile acestora.

IV. Economia și finanțele publice: prevederi referitoare la principiile care stau la baza economiei, moneda națională, modul de formare, administrare și întrebuințare a bugetului public de stat.

V. Curtea Constituțională: prevederi referitoare la modul de organizare și atribuțiile Curții Constituționale, de a verifica și de a se pronunța cu privire la constituționalitatea legilor.

VI. Integrarea euroatlantică: prevederi referitoare la integrarea în U.E. și la aderarea României la N.A.T.O.

VII. Revizuirea Constituției: prevederi despre cine poate să inițieze revizuirea legii fundamentale, procedura de revizuire și limitele revizuirii.

VIII. Dispoziții finale și tranzitorii: condițiile în care legea fundamentală intră în vigoare.

În fiecare an, pe data de 8 decembrie, se sărbătorește Ziua Constituției României.

Fișă de lucru: *Constituția României: Structura Constituției*

Citiți cu atenție textele de mai jos, apoi răspundeți cerințelor:

A. „*Libertatea cuvântului, presei, întrunirilor, mitingurilor și demonstrațiilor nu pot fi folosite în scopuri potrivnice orânduirii socialiste și intereselor celor ce muncesc. Orice asociație cu caracter fascist sau antidemocratic este interzisă. Participarea la astfel de asociații (...) se pedepsește prin lege.* ”

(*Constituția Republicii Socialiste România din 1965*)

B. „*Mitingurile, demonstrațiile, procesiunile sau orice alte întruniri sunt libere și se pot organiza și desfășura numai în mod pașnic, fără nici un fel de arme.*”

(*Constituția României din 1991, Articolul 39*)

1. Enumerați deosebirile dintre cele două surse privind drepturile și libertățile cetățenilor.
2. Identificați regimurile politice la care fac referire cele două surse și precizați caracteristica specifică fiecărui regim politic ce reiese din sursele prezentate.

Constituția României: Valori și principii constituționale

1. Definiții

Valoare = însușire a ceva ce este bun, de dorit.

Principii = elemente fundamentale, idei, legi de bază pe care se întemeiază o teorie științifică, un sistem politic, juridic și o normă de conduită.

Cetățean = persoană aparținând unui stat, cu drepturi civile și politice și cu obligații față de acel stat.

2. Valori și principii constituționale

Regimurile democratice funcționează în baza unor valori și principii specifice fiecărui stat.

Un stat democratic nu poate să funcționeze fără respectarea principiilor și valorilor democratice.

Valorile democrației promovate de constituția României sunt următoarele:

I. Libertatea: valoarea fundamentală în orice societate democratică, persoanele putând acționa conform voinței proprii.

II. Demnitatea umană: calitatea omului de a se respecta pe el, de a respecta drepturile celorlalți și de a îi fi respectate drepturile de către ceilalți.

III. Egalitatea în fața legii: fiecare ființă umană trebuie tratată în mod egal de lege.

IV. Dreptatea: atât cetățenii cât și autoritățile trebuie să respecte normele morale și juridice, conform drepturilor omului și Constituției.

V. Toleranța: fiecare persoană trebuie să respecte opiniile și modul de gândire al celorlalți, dacă acestea nu lezează integritatea și viața acesteia.

VI. Proprietatea: fiecare persoană are dreptul de a poseda, de a utiliza și de a folosi rodul bunurilor sale, în limitele legii.

VII. Responsabilitatea: atât cetățenii cât și autoritățile răspund pentru faptele lor și pentru consecințele acestora.

VIII. Reprezentativitatea: deciziile politice sunt luate de către reprezentanții aleși de cetățeni, în numele acestora.

IX. Participarea: implicarea **cetățenilor** în viața comunității, aceștia putând influența și controla deciziile publice.

Principiile consacrate de Constituția României sunt următoarele:

I. Suveranitatea poporului: poporul decide asupra propriului destin.

II. Forma republicană de guvernământ: România este o republică semiprezidențială.

III. Caracterul național, suveran, independent, unitar și indivizibil al statului român.

IV. Separația puterilor în stat: legislativă (Parlamentul bicameral, format din Camera Deputaților și Senatul, adoptă legile), executivă (Guvernul, format din cabinetul de miniștri și prim-ministru, pune în aplicare legile); judecătorească (instanțele judecătorești, împart dreptatea, pe baza legilor existente la nivel național).

V. Pluralismul politic: existența mai multor partide și asociații social-politice.

VI. Respectarea drepturilor, libertăților și îndatoririlor fundamentale ale omului și cetățeanului.

Fișă de lucru: Constituția României: Valori și principii constituționale

Citiți cu atenție textul de mai jos, apoi răspundeți cerințelor:

„Articolul 1

(3). *România este stat de drept, democratic și social, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile cetățenilor, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sunt garantate.*

Articolul 4

(2). *România este patria comună și indivizibilă a tuturor cetățenilor săi, fără deosebire de rasă, de naționalitate, de origine etnică, de limbă, de religie, de sex, de opinie, de apartenență politică, de avere sau de origine socială.*

Articolul 9

Sindicatelor se constituie și își desfășoară activitatea potrivit cu statutele lor, în condițiile legii. Ele contribuie la apărarea drepturilor și la promovarea intereselor profesionale, economice și sociale ale salariaților.”

(Constituția României din 1991)

1. Definiți cuvintele și expresiile subliniate în text.
2. Menționați principiile constituționale care stau la baza prevederilor menționate în textul citat.
3. Comentați expresia: „*România este stat de drept, democratic și social*”.

Statul democratic și principiul pluralismului

1. Definiții

Asociație = grupări de persoane pentru atingerea unui scop comun și organizarea pe baza unui statut.

Ideologie = totalitatea ideilor și concepțiilor care reflectă interesele unei clase sau pături sociale și care servesc la consolidarea sau la schimbarea relațiilor sociale existente.

Doctrină politică = ansamblu de idei și de principii politice adoptate de un partid politic în scopul alcătuirii unui program de guvernare.

Sindicate = organizații nonguvernamentale care reunesc salariații din diferite domenii, pentru apărarea și promovarea drepturilor acestora.

2. Dreptul de asociere

Dreptul la asociere este garantat și respectat prin Constituție în orice societate democratică.

Oamenii se pot asocia liber în partide politice, sindicate, patronaje, fundații, **asociații**, comitete și O.N.G.-uri (organizații neguvernamentale).

Principiul pluralismului este o condiție și o garanție a unui stat democratic, care nu poate funcționa fără existența și activitatea partidelor politice.

3. Partidele politice

Partidele politice reunesc oameni care au aceleași **ideologii** și **doctrine politice**, acționează în comun cu scopul de a ajunge la guvernare și de a își exercita puterea politică pentru realizarea unui ideal etic și social.

Statutul politic stabilește numele partidului, drepturile și îndatoririle membrilor, modul în care este organizat și condus partidul.

În programul politic sunt înscrise obiectivele partidului.

Dacă un partid câștigă puterea politică devine partid de guvernământ, iar unul care pierde alegerile devine partid de opoziție.

Partidele politice pot fi clasificate în funcție de următorii factori:

I. Numărul de partide angajate în lupta pentru putere.

- Sistem pluripartidist, caracterizat prin existența unui număr mare de partide;
- Bipartidist, în care concurența politică se desfășoară între două partide;
- Monopartidist, în care puterea este controlată de un singur partid (partid unic).

II. Doctrina politică: conservatoare, liberale, creștin-democrate, socialiste.

III. Orientarea politică: de stânga (socialiste), de dreapta (liberale), centru-stânga (social-democrate), centru-dreapta (creștin-democrate), extrema stângă (comuniste) și extrema-dreaptă (fasciste).

a. Partide de stânga: economie controlată total sau parțial de stat; militează pentru protecție socială sporită; filosofia muncii centrată pe muncitor; egalitatea rezultatului;

b. Partide de dreapta: economie controlată minim de stat (bazată pe legea pieței); acordă importanță inițiativei private; filosofia muncii este centrată pe proprietar; egalitatea de șansă.

4. Asociațiile neguvernamentale

Sindicatele, patronatele, fundațiile, organizațiile, asociațiile și comitetele sunt organizații neguvernamentale, care fac parte din societatea civilă și acționează în scopul promovării unor interese și obiective de grup.

Fișă de lucru: *Statul democratic și principiul pluralismului*

O privire de ansamblu asupra partidelor politice din România este oferită de Registrul partidelor politice, de pe lângă Tribunalul București. Consultă registrul accesând site-ul oficial al Tribunalului București, secțiunea Partide politice, apoi răspunde cerințelor de mai jos.

Legătură: <https://tribunalulbucuresti.ro/index.php/partide-si-aliante-politice/partide-politice>

1. Identificați numărul de partide politice înregistrate în România până în prezent și formulați aprecieri cu privire la acest aspect.
2. Cum se explică această diversitate?
3. Selectați trei partide care, prin denumirea lor, v-au atras atenția.

Statul democratic și principiul separației puterilor în stat: Autoritatea legislativă și legile

1. Definiții

Imunitate parlamentară = dreptul parlamentarilor de a nu fi urmăriți, învinuiți, trimiși în judecată și arestați, decât cu aprobarea Camerei Parlamentare din care fac parte.

Inițiativă legislativă = propunerea unei legi sau modificarea unei legi.

A promulga = a da caracter executoriu unei legi, atestându-i oficial existența.

Monitorul Oficial al României = publicație oficială a statului român, în care se publică documentele prevăzute de Constituție, legi, decrete, hotărâri, ordonanțe de urgențe și acte normative.

2. Parlamentul

Parlamentul este autoritatea legislativă în stat, având rolul de a elabora și adopta legi.

Instituția exprimă principiul suveranității poporului.

Atribuțiile Parlamentului sunt următoarele: adoptarea bugetului statului, programul Guvernului, reglementarea raporturilor de muncă și de protecție socială.

Structura Parlamentului:

- a. Unicamerală (o singură cameră): Danemarca, Grecia, Ungaria și Republica Moldova;
- b. Bicamerală (două camere): România, Franța, Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord, Olanda, Spania și S.U.A.

Parlamentul României este alcătuit din Camera Deputaților și Senat, numărul parlamentarilor este stabilit în raport cu populația țării, fiind aleși prin vot popular, un mandat de 4 ani și se bucură de **imunitate parlamentară**.

Sedințele Parlamentului sunt publice (sesiuni ordinare și/sau extraordinare).

3. Legile

Inițiativa legislativă aparține Guvernului, Parlamentului sau unui număr de cel puțin 100.000 cetățeni cu drept de vot.

Tipuri de legi: constituționale (revizuirea Constituției); organice (completează constituția în diverse domenii) și ordinare (obișnuite).

Exemple de legi organice: sistem electoral, organizarea și desfășurarea referendumului, organizarea educației și sănătății.

Exemple de legi ordinare: legea privind achizițiile publice, acordarea de sprijin financiar producătorilor mici și mijlocii.

După adoptare legile sunt examinate de Președintele României, care le poate **promulga** sau poate cere reexaminarea acestora, și intră în vigoare după publicarea în **Monitorul Oficial al României**.

Pentru o bună funcționare a societății democratice legile trebuie respectate de un număr cât mai mare de cetățeni.

Fișă de lucru: *Statul democratic și principiul separației puterilor în stat: Autoritatea legislativă și legile*

Imaginați-vă o situație în care, timp de o săptămână, toate legile sunt suspendate în România. Redactați un text de minim jumătate de pagină A4 pe acest subiect.

Statul democratic și principiul separației puterilor în stat: Executivul, administrația centrală și locală

1. Definiții

Minister = organ central al administrației de stat care conduce o anumită ramură a activității și este reprezentat de un ministru.

Învestitură = instalarea într-o funcție publică a unei persoane.

Moțiune de cenzură = act prin care o grupare parlamentară își exprimă neîncrederea în politica guvernului.

Administrație = totalitatea organelor administrative ale unui stat.

2. Guvernul

Guvernul este autoritatea executivă în stat, având rolul de aplica legile.

Atribuțiile Guvernului: supravegherea și punerea în aplicare a legilor, împreună cu Președintele României, cu care împarte puterea executivă; adoptarea de hotărâri și ordonanțe; prezentarea de rapoarte Parlamentului pentru întreaga sa activitate (răspunde politic doar în fața acestuia).

Structura Guvernului României este următoarea:

a. Prim-ministru (șeful Guvernului);

b. **Miniștri**;

c. Alți membri.

Învestirea Guvernului: Președintele României propune un candidat pentru funcția de prim-ministru, consultându-se cu partidul care a obținut majoritatea absolută în Parlament (în cazul în care nu există majoritate absolută sunt consultate partidele reprezentante în Parlament).

Prim-ministrul propus supune Parlamentului programul de guvernare și lista de miniștri, angajându-și răspunderea asupra programului de guvernare.

Parlamentul dezbate în ședință comună programul de guvernare și lista de miniștri, și apoi, dacă există votul majorității legislative, acordă încredere Guvernului.

Președintele numește în mod oficial Guvernul, care mai apoi poate depune jurământul de credință în fața acestuia.

Retragerea încrederii acordată Guvernului poate fi făcută prin adoptarea unei **moțiuni de cenzură**, cu votul majorității parlamentare.

3. Administrația publică

Administrația publică este formată din:

I. Administrația publică centrală: guvernul (compus din diverse ministere conduse de miniștri: sănătate, educație, economie, mediu, agricultură, finanțe, interne și externe) și alte organe de specialitate (armata și Consiliul Suprem de Apărare a Țării).

II. Administrația publică locală: autonomă din punct de vedere administrativ, cu rol în rezolvarea problemelor comunităților pe care le reprezintă (servește cetățeanul).

a. La nivel local: consiliile locale și primarii, aleși prin vot universal de către cetățeni (mandate de 4 ani);

b. La nivel județean: consiliile județene, alese prin vot universal de către cetățeni (mandate de 4 ani) și prefecții, numiți de Guvern, ca reprezentanți ai acestuia în teritoriu.

Persoanele angajate în administrația publică au statut de funcționari publici.

Fișă de lucru: *Statul democratic și principiul separației puterilor în stat: Executivul, administrația centrală și locală*

Citiți cu atenție textul de mai jos, apoi răspundeți cerințelor:

„Guvernele sunt stabilite de oameni pentru a garanta aceste drepturi, iar justa lor putere emană din consimțământul guvernaților.”

(Declarația de Independență a S.U.A.)

1. Care este rolul guvernului și de unde provine puterea lui?
2. La ce drepturi credeți că se referă?
3. Ce fel de putere au guvernele care se întemeiază pe consimțământul guvernaților?

Statul democratic și principiul separației puterilor în stat: Autoritatea judecătorească și aplicarea legilor

1. Definiții

Magistrat = denumire dată procurorilor și judecătorilor.

Imparțial = capabil să facă o apreciere justă, obiectivă; nepărtinitor, obiectiv.

Inamovibilitate = calitate de care beneficiază magistrații de a nu putea fi destituiți, înlocuiți sau revocați.

2. Autoritatea judecătorească

Autoritatea judecătorească din România urmărește înfăptuirea justiției în numele legii, deținând puterea de a sancționa încălcarea acestora.

Justiția se realizează prin intermediul instanțelor judecătorești, a **magistraților** (judecători și procurori) și a personalului auxiliar (grefieri, arhivari, registratori și specialiști I.T.).

Instanțele judecătorești pot fi împărțite în patru categorii:

I. Curtea Constituțională: se pronunță asupra constituționalității legilor înainte de promulgarea acestora, tratate și acorduri internaționale și constituționalității regulamentelor Parlamentului.

II. Înalta Curte de Casație și Justiție: asigură interpretarea și aplicarea unitară a legii de către celelalte instanțe judecătorești, prin controlul sentințelor judecătorești.

III. Consiliul Superior al Magistraturii: propune Președintelui României numirea în funcție a judecătorilor și procurorilor și are rol în domeniul răspunderii disciplinare a judecătorilor și procurorilor.

IV. Alte instanțe judecătorești: Curți de Apel, Tribunale și judecătorii.

În cadrul instanțelor judecătorești lucrează următoarele tipuri de personal:

I. Judecători: independenți, **imparțiali** și **inamovibili**, numiți de Președintele României, au libertate deplină în soluționarea cauzelor.

II. Procurori: independenți și imparțiali, își desfășoară activitatea sub autoritatea Ministerului Justiției, fiind independenți în dispunerea soluțiilor.

Judecătorii și procurorii nu au voie să fie membri vreunui partid, sau să dețină alte funcții publice și/sau private.

3. Aplicarea legilor

Aplicarea legii are drept scop final protejarea și asigurarea drepturilor și libertăților fiecărui cetățean. Judecătorii și procurorii au îndatorirea să promoveze supremația legii, statul de drept, să apere drepturile și libertățile cetățenilor și de a asigura un tratament juridic nediscriminatoriu.

Fișă de lucru: *Statul democratic și principiul separației puterilor în stat: Autoritatea judecătorească și aplicarea legilor*

Citiți cu atenție textul de mai jos, apoi răspundeți cerințelor:

„Pedeapsa cu moartea este crima comisă cu cel mai mare grad de premeditare.”

(Albert Camus, *Despre pedeapsa cu moartea*)

1. Ce reprezintă pedeapsa cu moartea?
2. Ce înseamnă premeditare? Căutați mai multe detalii într-un dicționar sau online.
3. Cum interpretați citatul?

Statul democratic și principiul separației puterilor în stat: Președintele României

1. Definiții

Imunitate = calitate a unei persoane de a nu putea fi trasă la răspundere, de a nu i se putea aplica nici o pedeapsă în cazul în care ar comite o faptă penală.

Atribuții = responsabilități care țin de o funcție.

A ratifica = a da valabilitate unui act juridic, unui tratat sau unei convenții.

Grațiere = a acorda unui condamnat iertarea în executarea pedepsei, printr-un act emis de șeful statului.

2. Autoritatea prezidențială

Președintele României este șeful statului, fiind ales prin vot universal, egal, direct, secret și liber exprimat, pentru un mandat de 5 ani (maxim două mandate, consecutive sau nu).

Candidații la funcția de Președinte al României trebuie să aibă vârsta de cel puțin 35 de ani, cetățenia română și domiciliul în țară.

Pe durata mandatului Președintele României beneficiază de **imunitate**, nu poate fi membru al nici unui partid politic și nu poate deține nici o altă funcție publică și/sau privată.

Președintele este garantul independenței naționale, veghează la respectarea Constituției și exercită funcția de mediere între puterile statului, precum și între stat și societate.

3. Atribuțiile Președintelui României

I. Politica internă:

- a. Desemnează candidatul pentru funcția de prim-ministru;
- b. Numește Guvernul;
- c. Poate cere poporului să-și voință prin referendum în legătură cu probleme de interes național;
- d. Poate institui starea de asediu sau starea de urgență.

II. Politică externă:

- a. Încheie tratate internaționale în numele României (negociate de Guvern) și le supune **ratificării** Parlamentului;
- b. Acreditează și recheamă reprezentanții diplomatici (ambasadori și consuli) ai României la propunerea Guvernului;

III. Domeniul apărării:

- a. Este comandantul armatei și Președintele Consiliului Suprem de Apărare a Țării;
- b. Declară, cu aprobarea Parlamentului, mobilizarea generală sau parțială a armatei;
- c. Ia măsuri pentru respingerea agresiunilor militare îndreptate împotriva statului pe care le aduce la cunoștință Parlamentului printr-un mesaj.

IV. Alte atribuții:

- a. Conferă decorații și titluri de onoare;
- b. Acordă gradele de mareșal, general și amiral;
- c. Numește în funcții, în condițiile prevăzute de lege;
- d. Acordă **grațierea** individuală.

Președintele poate fi suspendat din funcție în cazul în care se dovedește că a încălcat Constituția sau în caz de înaltă trădare, prin votul parlamentarilor.

Pentru demiterea Președintelui trebuie organizat un referendum, iar hotărârea definitivă aparține poporului.

Fișă de lucru: *Statul democratic și principiul separației puterilor în stat: Președintele României*

În Constituția României este prevăzută limitarea la două mandate a funcției de Președinte al României. Chiar dacă acesta a fost un foarte bun conducător nu poate candida pentru un al treilea mandat. Considerați că această prevedere a Constituției ar trebui modificată? Argumentați-vă răspunsul într-un text de minim jumătate de pagină A4.

Statul de drept

1. România, stat de drept

Statul de drept este un tip de organizare politică în care puterea este exercitată în limitele legii, având la bază sistemul drepturilor omului și o constituție, în care nimeni nu este mai presus de lege.

Legea este arbitrul care păstrează echilibrul societății prin realizarea dreptății și trebuie respectată întocmai, în orice situație, fără abateri de la aceasta.

România este un stat de drept cu următoarele caracteristici:

- a. Respectarea drepturilor și libertăților oamenilor;
- b. Supremația Constituției;
- c. Societatea civilă este un partener egal cu statul;
- d. Separația puterilor în stat;
- e. Pluralism politic;
- f. Libertatea mass-mediei;
- g. Împiedicarea abuzului de putere;
- h. Se asigură securitatea internă și externă a cetățenilor prin instituții democratice.

2. Principii

Statul de drept, care funcționează ca un garant al drepturilor și al libertăților fundamentale ale omului împotriva tendințelor de transformare a statului în putere absolută sau arbitrară, presupune existența următoarelor principii:

I. Principiul separației puterilor în stat: existența celor trei puteri în stat (legislativă, executivă și judecătorească), cu atribuții și responsabilități separate și independente.

II. Principiul supremației Constituției și a legii: statul, prin autoritățile sale, precum și cetățenii sunt obligați să respecte legea, dreptul și Constituția țării.

III. Principiul echității sociale și egalității în drepturi: statul trebuie să se bazeze pe respectarea drepturilor și libertăților individului și trebuie să fie preocupat de asigurarea de șanse egale tuturor cetățenilor.

IV. Principiul democratismului: exprimat prin exercitarea suveranității de către popor, participarea cetățenilor la rezolvarea treburilor publice, principiul majorității, pluralism politic și social, garantarea drepturilor omului și sistem electoral bazat pe votul universal, egal, direct și secret.

V. Societatea civilă este considerată partener egal cu statul.

STAT DE DREPT = STAT DEMOCRATIC

Fișă de lucru: *Statul de drept*

Imaginați-vă o societate în care valori precum libertatea, dreptatea și egalitatea nu ar conta pentru autorități și pentru cetățeni. Care ar fi consecințele asupra viitorului acestei societăți? Redactați un text de minim jumătate de pagină A4.

- 32 -

Partea a II-a (40 puncte)

Scrieți un text de minim jumătate de pagină A4 cu titlul *Nimeni nu este deasupra legii!*, în care să folosiți următorii termeni: **drepturi, cetățean, obligații, egalitatea în fața legii, infracțiuni, respectarea legilor și autoritate.**

10 puncte din oficiu

Total: 100 puncte

Capitolul II: RAPORTUL CETĂȚENI-AUTORITĂȚI. DREPTURI ȘI RESPONSABILITĂȚI CETĂȚENEȘTI

Competențe generale:

1. Raportarea critică la fapte, evenimente, idei, procese din viața personală și a diferitelor grupuri și comunități, prin utilizarea unor achiziții specifice domeniului social.
2. Cooperarea pentru realizarea unor activități și pentru investigarea unor probleme specifice diferitelor grupuri și comunități, prin asumarea unor valori și norme sociale și civice.
3. Participarea responsabilă la luarea deciziilor, prin exercitarea spiritului de inițiativă și întreprinzător, respectiv prin manifestarea unui comportament social, civic și economic activ.

Competențe specifice:

- 1.1. Utilizarea corectă a termenilor specifici educației pentru cetățenie democratică.
- 1.2. Analizarea unor situații problematice determinate de abaterea de la valorile, principiile, practicile societății democratice.
- 1.3. Argumentarea în favoarea respectării valorilor, principiilor, normelor și practicilor specifice unei societăți democratice și statului de drept.
- 2.1. Elaborarea, în echipă, a unui proiect dedicat problemelor comunității educaționale/locale.
- 2.2. Participarea, prin derularea unui proiect, la rezolvarea problemelor comunității educaționale/locale.
- 2.3. Rezolvarea, în perechi/echipă, a unor sarcini de lucru referitoare la viața într-o societate democratică.
- 3.1. Manifestarea disponibilității pentru participare civică și pentru exercitarea calității de cetățean.
- 3.2. Aplicarea unor valori, norme și principii democratice în situații concrete care presupun decizie și acțiune.

Capitolul II: RAPORTUL CETĂȚENI-AUTORITĂȚI. DREPTURI ȘI RESPONSABILITĂȚI CETĂȚENEȘTI

- 1. Procesul de elaborare a legilor.**
- 2. Drepturile și libertățile cetățenești și respectarea legilor.**
- 3. Justiția ca instituție de apărare și de înlăptuire a dreptății.**
- 4. Copilul în procesul judiciar. Delincvența juvenilă.**
Test evaluare.
- 5. Implicarea civică în contextul democrației reprezentative.**
- 6. Alegerile și votul.**
- 7. Societatea civilă, organizații neguvernamentale și tipuri de inițiative cetățenești.**
- 8. Rolul îndeplinit de mass-media în societate și în formarea opiniei publice.**
Test evaluare.

Procesul de elaborare a legilor

1. Definiție

Amnistie = act al puterii prin care se înlătură răspunderea penală pentru o infracțiune săvârșită.

2. Statul de drept și domnia legii

Atât cetățenii, cât și autoritățile statului, trebuie să se supună acelorași legi ⇒ domnia legii se impune ca o necesitate într-o societate democratică.

Legile stabilesc ceea ce le este permis cetățenilor să facă și ceea ce le este interzis.

3. Etapele elaborării legilor

I. Inițierea legii: poate fi făcută de către Guvern, Parlament sau cel puțin 100.000 de cetățeni cu drept de vot.

II. Prezentarea proiectului de lege: se face în fața Camerei competente (Senatul sau Camera Deputaților).

III. Dezbaterea proiectului de lege: se va face în Camera competentă.

IV. Pronunțarea: se va face de către Camera sesizată.

V. Trimiterea: se face către cealaltă Cameră după adoptarea sau respingerea acesteia de către prima cameră sesizată.

VI. Pronunțarea: se face de către cea de-a doua Cameră.

VII. Promulgarea: se face de către Președintele României, care poate cere reexaminarea legii sau verificarea constituționalității acesteia.

VIII. Publicarea legii și intrarea în vigoare: legea este publicată în Monitorul Oficial și intră în vigoare la 3 zile de la data publicării, sau o dată ulterioară prevăzută în textul acesteia.

4. Implicarea cetățenilor în actul legislativ

Cetățenii pot participa la elaborarea legislației în următoarele condiții:

- Să se adune un număr de cel puțin 100.000 de cetățeni cu drept de vot;
- Să provină din cel puțin un sfert din județele țării (cel puțin 5000 de semnături pentru fiecare județ).

Cetățenii nu pot iniția legi cu privire la: probleme fiscale, caracter internațional și **amnistie**.

Inițiativele legislative trebuie să fie făcute publice (pentru a avea o susținere cât mai mare) prin diverse mijloace: întruniri, mass-media și Internet.

Fișă de lucru: Procesul de elaborare a legilor

Citiți cu atenție textul de mai jos, apoi răspundeți cerințelor:

„Am întărit legislația anti-viol. Pare greu de crezut, dar a fost nevoie de doi ani de presiune pentru a convinge politicienii că e obligatoriu să înăsprească legislația anti-viol. Că violul este viol, că nu există consimțământ pentru abuzul unui copil. A fost nevoie de 114.509 de semnături pe o petiție, de proteste la Parlament, de confruntări cu politicieni. Din 2024, orice act sexual al unui adult cu un minor sub 16 ani va fi considerat viol și va fi pedepsit cu închisoarea de la 7 la 12 ani.”

(Raport Comunitatea Declic, 2023)

1. Ce părere aveți despre inițiativa Comunității Declic?
2. Cum a reușit Comunitatea Declic să convingă Parlamentul să facă ceea ce trebuie?
3. Cum acționează membrii Comunității Declic în vederea rezolvării unei probleme?
4. Când veți fi adulți vă veți implica în acțiunile susținute de „comunități” precum Declic? Dacă DA, de ce? Dacă NU, de ce?

Drepturile și libertățile cetățenești și respectarea legilor

1. Definiții

Normă morală = regulă privitoare la modul de comportare a omului în societate.

Normă juridică = regulă generală și obligatorie de conduită, al cărei scop este de a asigura ordinea socială, regulă ce poate fi adusă la îndeplinire pe cale statală și, în caz de nevoie, prin constrângere.

Defăimare = bârfă, ponegrire, calomniere, blamare.

2. Despre libertate

Respectarea drepturilor și libertăților cetățenilor este o condiție primordială pentru buna funcționare a societății democratice.

Libertatea individului se manifestă pe mai multe planuri:

I. Libertatea personală: individuală, dreptul fiecărui cetățean de a nu îi fi încălcat spațiul privat, de a decide în problemele de interes personal și de a avea propriile idei și convingeri, bazată pe respectarea **normelor morale** (nescrise, transmise din generație în generație) și a **normelor juridice** (legi stabilite de stat, reglementează relațiile dintre cetățeni și stat).

II. Libertatea politică: dă dreptul cetățenilor să participe, direct sau indirect, la luarea deciziilor societății prin intermediul votului.

III. Libertatea economică: dreptul cetățenilor de a iniția și de a conduce o activitate economică și de a alege serviciile și bunurile de pe piață.

3. Respectarea legilor

Respectarea legilor într-un stat democratic face posibilă existența libertăților și a siguranței cetățenilor.

Autoritățile statului trebuie să respecte drepturile fundamentale ale persoanelor implicate în încălcarea legilor, nici o persoană neputând fi arestată în baza unei **defăimări**, fără să i se comunice motivul sau să fie condamnată fără un proces în care să aibă posibilitatea să se apere.

Drepturile și libertățile cetățenești nu se pot manifesta în afara legilor (nimeni nu trebuie să își facă singur dreptate).

Fișă de lucru: Drepturile și libertățile cetățenești și respectarea legilor

Citiți cu atenție textul de mai jos, apoi răspundeți cerințelor:

„Articolul 19

(2). Orice persoană are dreptul la libertatea de exprimare; acest drept cuprinde libertatea de a căuta, de a primi și de a răspândi informații și idei de orice fel, indiferent de frontiere, sub formă orală, scrisă, tipărită ori artistică sau prin orice alt mijloc, la alegerea sa.”

(Convenția Internațională cu privire la Drepturile Civile și Politice)

1. Numiți dreptul la care face referire textul.
2. Transcrieți din text o definiție a libertății de exprimare.
3. Considerați că în toate regimurile politice oamenii au dreptul la libertatea de exprimare?

Justiția ca instituție de apărare și de înfăptuire a dreptății

1. Definiții

Justiție = totalitatea instanțelor judecătorești și a legilor unei țări.

Drept civil = totalitatea normelor ce reglementează relațiile sociale existente între persoanele fizice sau juridice dintr-un stat.

Drept penal = ansamblul normelor juridice având scopul de a reglementa relațiile de apărare socială și combatere a criminalității, prin determinarea acțiunilor sau inacțiunilor care constituie infracțiuni și a sancțiunilor ce le sunt aplicabile.

2. Justiția ca instituție de apărare

Instituția care are rolul de a asigura dreptatea, egalitatea cetățenilor în fața legii, precum și menținerea ordinii într-o societate democratică este **justiția**.

Ordinea într-o societate democratică se menține atât cu ajutorul normelor juridice (legi cu putere de constrângere, pot fi impuse prin forță), cât și cu al normelor morale (nu sunt impuse cu forță, fiind la alegerea oamenilor dacă le respectă sau nu).

3. Înfăptuirea dreptății

Dezvoltarea societății a dus la apariția unor coduri de legi specifice:

I. Codul civil (bazat pe dreptul civil): se aplică pentru conflictele între persoane, procesul este civil, iar pedepsele sunt bănești.

II. Codul penal (bazat pe dreptul penal): se aplică în cazuri grave (omor, furt, viol, tâlhărie, corupție și acte de terorism), în care pot fi implicate persoane, instituții publice sau private (pedeapsa poate fi privarea de libertate, retragerea temporară a unor drepturi cetățenești și/sau confiscarea averii).

Formele dreptății sunt următoarele:

I. Dreptatea distributivă: corectitudinea distribuirii atât a unor avantaje (resurse, beneficii și funcții de conducere), cât și a unor obligații (taxe, impozite și amenzi) cetățenilor.

II. Dreptatea corectivă (reparatorie): sancțiunile și măsurile corective ale comunității, când împotriva unei persoane s-au comis abuzuri sau nedreptăți.

III. Dreptatea procedurală: înfăptuirea actului de justiție pe baza respectării legilor (persoana implicată să fie tratată imparțial, să își expună propria versiune și să i se permită să aducă martori).

4. Egalitatea în fața legii

Egalitatea este situația în care oamenii au aceleași drepturi și aceleași îndatoriri și presupune tratamentul nediferențiat al oricărei persoane care încalcă legea.

Egalitatea în fața legii presupune și accesul liber la justiție, acest drept fiind garantat pentru fiecare persoană fără a se ține cont de statutul social ori de poziția economică a acesteia.

Fișă de lucru: *Justiția ca instituție de apărare și de înfăptuire a dreptății*

Studiați imaginea de mai jos și apoi răspundeți la cerințe:

1. De ce credeți că dreptatea este personificată printr-o femeie?
2. Ce considerați că simbolizează faptul că este legată la ochi?
3. De ce credeți că ține o balanță în mâna dreaptă și o sabie din mâna stângă?
4. Considerați că această statuie este o reprezentare corectă a ceea ce ar trebui să fie justiția?

Copilul în procesul judiciar. Delincvența juvenilă

1. Definiții

Răspunderea penală = formă a răspunderii juridice având ca temei săvârșirea unei infracțiuni.

Discernământ = capacitatea de a discerne, de a judeca și de a aprecia lucrurile la adevărata lor valoare.

Aparținători = rudele cele mai apropiate, iar dacă nu există rude, orice cunoștință care dorește să se îngrijească și să răspundă de copii.

Teribilism = atitudine, comportare, manifestare bizară, neobișnuită.

2. Copilul în procesul judiciar

Conform articolului 1 din Convenția O.N.U. cu privire la Drepturile Copilului, copil înseamnă orice persoană din lume sub vârsta de 18 ani (toți copiii beneficiază de aceleași drepturi fără nici o discriminare).

Cea mai importantă responsabilitate a unui copil este să respecte drepturile celorlalți copii și drepturile adulților.

Orice copil bănuit sau acuzat că a încălcat legea va fi presupus nevinovat până ce vinovăția va fi stabilită legal și va fi informat prompt, prin intermediul părinților sau al reprezentanților legali, de acuzațiile care i se aduc.

3. Delincvența juvenilă

Conform Codului Penal din România, minorul care nu a împlinit vârsta de 14 ani nu **răspunde penal**, în timp ce minorul care are vârsta între 14 și 16 ani, răspunde penal, numai dacă se dovedește că a săvârșit fapta cu **discernământ**; împlinind vârsta de 16 ani, minorul va răspunde penal.

Totalitatea abaterilor și încălcărilor de norme sociale, sancționate juridic, săvârșite de minori de până la 18 ani reprezintă delincvență juvenilă.

Cauzele delincvenței juvenile sunt următoarele:

- a. Lipsa supravegherii copiilor de către părinți/**aparținători**;
- b. Creșterea situațiilor de abandon școlar;
- c. Lipsa unei legături permanente între familie și școală;
- d. Necunoașterea din timp a anturajului copilului;
- e. **Teribilismul** manifestat de unii copii;
- f. Situația economică precară a unor familii;
- g. Părinți cu antecedente penale;
- h. Consumul de alcool și de substanțe interzise de lege.

4. Consecințe ale nerespectării legii

În procesul judiciar se aplică principiul interesului superior al copilului, iar în cazul în care un minor a săvârșit o faptă ce a cauzat un prejudiciu, părinții sunt responsabili și pot fi obligați să repare în natură prejudiciul sau să plătească despăgubiri.

Principalele consecințe ale nerespectării legii sunt următoarele: sancțiuni, privarea de libertate, interzicerea unor drepturi și excludere socială.

Autoritățile statului și societatea civilă se implică activ în diminuarea fenomenului delincvenței juvenile, prin programe și proiecte menite să prevină fenomenul, acționând pe plan psihologic, social și economic pentru integrare școlară, socială, profesională, integrare post-penală și protecție socială.

Fișă de lucru: Copilul în procesul judiciar. Delincvența juvenilă

Citiți cu atenție textele de mai jos, apoi răspundeți cerințelor:

A. În pauză, când era singură în clasă și credea că nu o vede nimeni, Gabriela, eleva de serviciu, a furat telefonul din rucsacul colegei de bancă.

B. Mihai iubește pisicile. Când a văzut că un băiat trage de coadă un pisoi, l-a bătut pe băiat până când acesta a căzut. Apoi a plecat spunându-i: „Asta ca să știi și tu cum e când te lovește cineva!”.

C. Ion are 13 ani. Împreună cu frații lui mai mari intră în casele oamenilor plecați în concediu și fură lucruri pe care le pot duce cu sacoșele, să le vândă la târg.

1. Ce legi au încălcat copiii prin faptele prezentate mai sus?
2. Cum credeți că ar trebui sancționați copiii pentru aceste fapte?
3. Faptul că sunt minori îi scuză pe copii în cazul în care aceștia încalcă legea? Argumentați!
4. Faptul că victima a comis o faptă rea îl scuză pe agresor? Argumentați!

Test evaluare

Raportul cetățeni-autorități: Domnia legii și puterea cetățenilor

- Pentru rezolvarea corectă a tuturor cerințelor din Partea I și din Partea a II-a se acordă 90 de puncte.
- Din oficiu se acordă 10 puncte.
- Timpul efectiv de lucru este de 45 de minute.

Partea I (50 puncte)

I. 1. Notați cu Adevărat (A) sau Fals (F) următoarele afirmații: **16 puncte**

a. Minorii răspund penal doar de la vârsta de 18 ani	4 puncte
b. Delincvența juvenilă se referă la încălcarea legii de către minori	4 puncte
c. Justiția, ca proces de înfăptuire a dreptății, asigură respectarea drepturilor omului	4 puncte
d. Adoptarea legilor este sarcina cetățenilor în democrația reprezentativă	4 puncte

I. 2. Alegeți varianta corectă: **10 puncte**

1. Justiția se realizează prin intermediul:	2.5 puncte	
a. Autorităților publice locale	b. Comisiilor parlamentare	c. Instanțelor judecătorești
2. Inițiativa legislativă poate aparține:	2.5 puncte	
a. Cetățenilor	b. Prim-ministrului	c. Președintelui
3. După adoptare legea este trimisă spre promulgare:	2.5 puncte	
a. Parlamentului	b. Prim-ministrului	c. Președintelui
4. Legalitatea constituționalității legilor revine:	2.5 puncte	
a. Curții Constituționale	b. Administrației publice	c. Instanțelor de judecată

I. 3. Completați spațiile punctate, astfel încât să obțineți enunțuri adevărate: **12 puncte**

- a. Domnia legii înseamnă că fiecare cetățean trebuie să respecte ...
 b. Cetățenii unui stat democratic se bucură de și ...
 c. Adoptarea legilor este sarcina Parlamentului în democrația ...
 d. Legile promulgate trebuie publicate în ...

I. 4. Transcrieți textul de mai jos, completând fiecare spațiu liber cu termenul corespunzător din lista de termeni dată: **12 puncte**

Referendumul reprezintă procesul de consultare a cetățenilor unei țări în legătură cu un text de lege de o importanță cu totul deosebită sau asupra unei situații de importanță națională. Există libertate personală, libertate și libertate economică. Se cunosc mai multe forme ale dreptății astfel: dreptatea distributivă, dreptatea corectivă, dreptatea Conform legii, copiii răspund pentru faptele comise diferit, în funcție de lor. Cetățenii interacționează cu administrația, ..., în timp ce administrația oferă acestora încredere și

Lista termenilor: **direct, discernământ, drepturi, libertăți, opinii și sugestii, politică, înțelegere publică și procedurală.**

Partea a II-a (40 puncte)

Ați aflat că la unele magazine din localitatea voastră se vând alcool și țigări minorilor, deși acest lucru este interzis prin lege. Adresați o scrisoare autorităților din comunitate, semnalând acest aspect. Pentru aceasta, veți avea în vedere:

- a. Respectarea structurii unei scrisori;
- b. Menționarea drepturilor încălcate prin această practică;
- c. Prezentarea a două argumente în favoarea respectării drepturilor încălcate;
- d. Exprimarea convingerii că respectarea drepturilor copiilor reprezintă o prioritate la nivel local.

10 puncte din oficiu

Total: 100 puncte

Implicarea civică în contextul democrației reprezentative

1. Definiții

Scrutin = votare, alegere făcută cu bile sau cu buletine care se introduc într-o urnă; constatarea rezultatului unei astfel de alegeri.

Petiție = cerere scrisă adresată de către un cetățean sau un grup de persoane unei autorități privind drepturi, interese personale sau publice.

2. Cetățenia activă

Cetățenia activă este una dintre premisele societății democratice, aceasta presupunând implicarea cetățenilor pentru rezolvarea diferitelor probleme ale societății.

Implicarea civică este posibilă doar în democrație, unde puterea poporului poate fi exercitată în mod direct (democrație directă) sau indirect (democrație reprezentativă):

I. Democrația directă: este un regim politic în care populația exercită puterea în mod direct („democrație pură”). Elementele democrației directe sunt următoarele: **scrutinele** pentru alegerile prezidențiale și pentru demiterea sau suspendarea unui înalt demnitar, referendumul, adunările locale sau generale. Această formă a democrației este greu de practicat din cauza numărului mare de locuitori care trăiesc pe o suprafață vastă. Exemplu democrație directă: orașul-stat grecesc Atena în perioada lui Pericle (secolul al V-lea î.Hr.).

II. Democrația reprezentativă: exercitarea puterii politice se face de către popor prin reprezentanții aleși ai acestuia, în urma unor alegeri libere și corecte, dovedind participarea la viața publică. Exemplu democrație reprezentativă: monarhia constituțională britanică apărută în secolul al XVII-lea.

3. Participarea cetățenilor la luarea deciziilor

Participarea cetățenilor la luarea deciziilor publice se poate face în două moduri:

I. În mod direct: prin **petiții** adresate autorităților locale și/sau centrale, sau prin inițiative legislative.

II. În mod indirect: prin implicarea în cadrul unor întruniri ale comunității pentru dezbateră și găsirea unor soluții la problemele importante.

Activitatea de voluntariat reprezintă una dintre principalele forme de participare activă la viața comunității.

În scopul participării active la viața publică cetățenii se pot asocia liber în organizații neguvernamentale, grupări sindicale și partide politice.

Fișă de lucru: *Implicarea civică în contextul democrației reprezentative*

I. Citiți cu atenție textul de mai jos, apoi răspundeți cerințelor:

„Avem o constituție care nu imită legile vecinilor, ci mai degrabă noi înșine suntem exemplu, fără să imităm pe alții. În privința numelui - din pricină că este condus (statul) nu de câțiva, ci de mai mulți cetățeni - s-a numit democrație.”

(Tucidide, *Războiul Peloponesiac*)

1. A fost democrația ateniană un exemplu de urmat încă din Antichitate? Credeți că este un exemplu și astăzi?

2. Conform sursei, de unde provine numele de democrație? Este un nume potrivit?

II. Scrieți un text de minim o jumătate de pagină A4, în care să răspundeți la următoarea întrebare:
Cum mă implic civic în comunitatea mea?

Folosiți următorii termeni: **responsabilitate, a participa, drepturi, comunitate și opinie.**

Alegerile și votul

1. Definiție

Campanie electorală = activitate desfășurată de candidați, partide politice, alianțe politice, alianțe electorale, organizații ale cetățenilor aparținând minorităților naționale, cât și ale cetățenilor cu drept de vot și cu dreptul să își exprime opiniile în mod liber prin mitinguri, adunări, utilizarea TV, a radioului, a presei scrise și a internetului.

2. Alegerile și votul

Alegerile și votul se constituie într-una dintre cele mai importante modalități de control al puterii într-o societate democratică.

Alegerile reprezintă acțiunea prin care cetățenii, prin vot, selectează persoanele, partidele sau coalițiile de partide ce urmează să facă parte din conducerea statului.

Conform Constituției României, votul nu este obligatoriu și este exercitat de cetățeni, fiind: universal, egal, direct, secret și liber exprimat.

3. Campania electorală

Modul de organizare și de desfășurare a alegerilor este prevăzut prin legea electorală, organizarea alegerilor fiind atribuită Guvernului.

Primarii, consilierii locali, deputații, senatorii și președintele țării sunt aleși ca reprezentanți ai autorităților centrale și locale, pentru o anumită perioadă de timp, numită mandat.

Într-un stat democratic alegerile bazate pe votul cetățenilor fac posibile:

- a. Exprimarea voinței politice a poporului;
- b. Schimbarea puterii în mod pașnic;
- c. Controlul cetățenilor asupra puterii;
- d. Participarea cetățenilor la putere.

În campania electorală candidații își fac cunoscute programul, ideile, personalitatea, participând la dezbateri față în față sau înregistrate/televizate.

Scrutinul poate fi de două feluri:

- a. Uninominal: votul este acordat unei singure persoane;
- b. Plurinominal: se votează liste de candidați.

Alegerile au loc într-o singură zi, care poate fi numai duminica, iar rezultatele acestora sunt comunicate prin mass-media.

Prin alegeri, cetățenii încredințează candidaților mandatul de a exercita puterea în numele lor, exprimând prin votul lor, în același timp, ce așteptări au de la aceștia, iar la finalul mandatului activitatea reprezentanților este evaluată (tot prin vot).

Fișă de lucru: Alegerile și votul

Citiți textele de mai jos, apoi răspundeți cerințelor:

A. „Dintre cele trei forme de stat, democrația, în înțelesul propriu al cuvântului, e necesarmente un despotism, fiindcă ea întemeiază o putere executivă, prin care toți hotărăsc asupra și în tot cazul și împotriva unuia (care, așadar, nu consimte cu ceilalți), prin urmare, toți, care totuși nu sunt toți; ceea ce este o contrazicere a voinței obștești cu ea însăși și cu libertatea.”

(Immanuel Kant, *Spre pacea eternă*)

B. „Democrația nu este altceva decât tirania majorității, fiindcă 51% dintre votanți pot încălca drepturile celorlalți 49%.”

(Thomas Jefferson, *Despre democrație*)

Una dintre marile probleme ale democrației este „tirania majorității”, ceea ce înseamnă că, din moment ce majoritatea decide, aceasta poate impune diverselor minorități punctul său de vedere. Pornind de la citatele de mai sus, oferă soluții, într-o compunere de aproximativ o pagină A4, despre cum poate fi evitată „tirania majorității” și de ce este important acest fapt.

Compunerea trebuie să fie structurată în jurul a trei idei centrale:

1. Cum se manifestă „tirania majorității”?
2. Care sunt victimele acesteia?
3. De ce și cum poate fi evitată?

Societatea civilă, organizații neguvernamentale și tipuri de inițiative cetățenești

1. Definiții

Inițiativă = faptul de a propune, de a organiza sau de a începe o acțiune, antrenând după sine și pe alții.

Inițiativă cetățenească = acțiune de a întreprinde și propune ceva în folosul comunității.

2. Societatea civilă

Societatea civilă reprezintă totalitatea **inițiativelor** și asociațiilor cetățenești din domenii diverse (economic, social, cultural și umanitar), implicate în rezolvarea problemelor, independent de autoritățile statului pe bază de voluntariat.

Cetățenii se constituie în organizații și asociații pentru rezolvarea problemelor comunității, prin ansamblul contribuind astfel la apărarea și respectarea drepturilor și libertăților.

Societatea civilă trebuie să coopereze cu autoritățile statului, domeniile de activitate ale acestora rămânând distincte ⇒ facilitarea comunicării între autoritățile statului și cetățeni.

3. Organizații neguvernamentale

Organizațiile care alcătuiesc societatea civilă sunt O.N.G.-uri (organizații neguvernamentale), care pot fi: asociații, fundații, syndicate, cluburi civice, sociale, instituții culturale, mișcări ecologice și organizații religioase.

Organizațiile neguvernamentale sunt legal constituite și pot activa în domenii precum: domeniul economic, al asistenței sociale, științific și cultural, social-politic, protecției mediului și al sănătății (syndicate, asociații, organizații și fundații).

O.N.G.-urile sunt organizații nonprofit, veniturile obținute fiind cheltuite pentru rezolvarea obiectivelor propuse.

4. Inițiative cetățenești

Societatea civilă are rolul de a permite cetățenilor să aibă inițiative prin care să își promoveze interesele, atât la nivel local, cât și la nivel național.

Inițiativele cetățenești se pot manifesta în numeroase domenii:

- a. Drepturile omului/drepturile copilului;
- b. Protecția mediului;
- c. Administrația locală;
- d. Protecția animalelor;
- e. Cultură și educație;
- f. Sănătate.

Fișă de lucru: *Societatea civilă, organizații neguvernamentale și tipuri de inițiative cetățenești*

Imaginați-vă că ați putea înființa o asociație/organizație la nivel local în domeniul culturii și al educației. Realizați o fișă de prezentare a asociației/organizației, în care să inserați răspunsurile la următoarele întrebări:

1. Ce denumire ar avea?
2. Care ar fi scopul urmărit?
3. Cu ce instituție ar colabora?
4. Care sunt formele de activitate?
5. Ce rezultate sunt așteptate?

Rolul îndeplinit de mass-media în societate și în formarea opiniei publice

1. Definiții

Opinie publică = părere, convingere, punct de vedere al unui grup de oameni sau al unei comunități față de o problemă, un eveniment, o situație și/sau un domeniu de activitate.

Sondaj de opinie = metodă psihologică folosită în vederea cunoașterii opiniei membrilor societății privind chestiuni (economice, politice, culturale și electorale) devenite importante la un moment dat.

Personalitate = persoană cu aptitudini și cu însușiri deosebite, cu autoritate și prestigiu, care aduce o contribuție valoroasă în domeniul social-politic și cultural-științific; persoană care deține o funcție importantă în viața politică, socială și/sau culturală.

2. Mass-media

Mass-media este constituită din totalitatea mijloacelor de informare și comunicare în masă: presa scrisă (ziare și reviste), mijloace audiovizuale (radioul și televiziunea) și sistemele multimedia (internetul).

Pe lângă informații, mass-media prezintă și opinii, fiind important să facem diferența dintre informații (știri, relatări, reportaje și cronici), opinii (articole, interviuri, dezbateri și editoriale) și materiale în care informația este interpretată (analize, anchete și sinteze).

Mass-media are un rol foarte important în societate, îndeplinind următoarele funcții:

I. Funcția de informare: informarea corectă a cetățenilor cu privire la lucrurile relevante pentru societate.

II. Funcția de educație: asigură transmiterea unor valori culturale și sprijină învățarea.

III. Funcția de relaxare și divertisment: cuprinde aspecte care pot conduce la modificarea opiniilor și a comportamentelor cetățenilor.

IV. Funcția de formare și influențare a opiniei publice: oferă publicului opțiuni de petrecere a timpului liber.

3. Influențarea opiniei publice

În situația în care se transmit informații cu scopul ca populația să își formeze o anumită părere sau urmărind anumite interese, putem vorbi de manipularea opiniei publice (apare atunci când persoanele au impresia că acționează conform unor idei și interese proprii, nu impuse din exterior).

Influențarea opiniei publice se poate realiza și prin publicitate, care are un rol însemnat în presă și reprezintă o sursă de venit pentru mass-media.

Mass-media este considerată „*a patra putere*” în stat deoarece veghează la respectarea legii și este un mediator între cetățeni și autorități.

Reflectarea opiniei publice se realizează prin intermediul **sondajului de opinie**, rezultatele acestuia putând fi influențate de modalitățile practicate (interviuri și chestionare) și de claritatea întrebărilor. Cei care scriu materialele de opinie din mass-media pot fi ziariști, analiști, **personalități** publice și oameni politici ale căror opinii diferite evidențiază diversitatea ideilor care circulă în societate.

Fișă de lucru: Rolul îndeplinit de mass-media în societate și în formarea opiniei publice

Citiți cu atenție textul de mai jos, apoi răspundeți cerințelor:

La 15 februarie 1898, nava de război americană USS Maine s-a scufundat în portul Havana din Cuba, în urma unei explozii teribile. Sute de marinari americani și-au pierdut viața. S.U.A. au anchetat cazul și au conchis că explozia a fost provocată din exterior și au acuzat Spania, puterea colonială care a deținut Cuba, de acest atac, cu toate că nu a avut suficiente dovezi pentru a susține afirmația.

*Situația a degenerat spre război, în mare măsură din cauza presei care a inflammat spiritele. Proprietarul ziarului New York Journal, William Randolph Hearst, a lansat o campanie de presă cu știri senzaționale despre atrocitățile comise de spanioli în Cuba. După scufundarea navei USS Maine, acesta a lansat sloganul **Remember The Maine, to Hell with Spain!** (din limba engleză: „**Nu uitați de Maine, la naiba cu Spania**”). Proprietarul ziarului New York World, Joseph Pulitzer, nu a rămas mai prejos și a condus o campanie similară. Toate acestea au creat o stare de agitație emoțională, pe fondul căreia opinia publică a cerut să i se declare război Spaniei, ceea ce s-a și întâmplat în aprilie 1898.*

1. Se cunosc cu certitudine cauzele care au dus la scufundarea navei?
2. Ce rol a jucat presa în luarea deciziei de a declara război Spaniei?
3. A informat presa opinia publică în mod corect și nepărtinitor?
4. Credeți că articolele publicate de cele două ziare s-au adresat emoțiilor sau rațiunii cititorilor?

Test evaluare
Raportul cetățeni-autorități: Cetățenia activă și participativă

- Pentru rezolvarea corectă a tuturor cerințelor din Partea I și din Partea a II-a se acordă 90 de puncte.
- Din oficiu se acordă 10 puncte.
- Timpul efectiv de lucru este de 45 de minute.

Partea I (50 puncte)

I. 1. Notați cu Adevărat (A) sau Fals (F) următoarele afirmații: **16 puncte**

a. Campania electorală se desfășoară după alegeri	4 puncte
b. Prin alegeri cetățenii își desemnează conducătorii cărora le încredințează puterea politică	4 puncte
c. Opinia publică se referă la părerea personală exprimată în spațiul public	4 puncte
d. Mass-media este considerată a treia putere în stat	4 puncte

I. 2. Alegeți varianta corectă: **10 puncte**

1. Libertatea presei înseamnă:	2.5 puncte
a. Presa are dreptul să publice orice articol	b. Mass-media pot transmite orice informație
c. Presa are dreptul să publice orice articol cu respectarea legii	
2. În democrația participativă relația între autoritățile publice și cetățeni este:	2.5 puncte
a. De satisfacere a tuturor nevoilor populației	b. De informare reciprocă, consultare, dialog și parteneriat
c. De impunere a legilor prin coerciție	
3. Prin referendum se realizează:	2.5 puncte
a. Votarea reprezentanților poporului	b. Consultarea directă a cetățenilor
c. Votarea reprezentanților poporului în Parlament	
4. Participarea cetățenească este:	2.5 puncte
a. Dreptul de a lua parte la luarea deciziilor	b. Dreptul de a lua decizii cu privire la guvernare
c. Dreptul de a influența adevărul în instanțele judecătorești	

I. 3. Completați spațiile punctate, astfel încât să obțineți enunțuri adevărate: **12 puncte**

- a. Când poporul deleagă sarcina reprezentării lui unor oameni aleși, vorbim despre o democrație ...
- b. Alegerile sunt considerate un principiu de bază al ...
- c. Mass-media este considerată a în stat.
- d. În realizarea unui reportaj sau a unei știri jurnaliștii trebuie să respecte ...

I. 4. Transcrieți textul de mai jos, completând fiecare spațiu liber cu termenul corespunzător din lista de termeni dată: **12 puncte**

Organizațiile neguvernamentale au rolul de a răspunde unor probleme și nevoi ale, oferind cetățenilor posibilitatea în viața publică și în procesul de luare a care îi privesc. Între principalele funcții îndeplinite regăsim intermedierea între și cetățeni, cât și intereselor unor grupuri din cadrul

Lista termenilor: **decizii, autorități, implicare, reprezentare, legi, comunitate, parlamentari și societate.**

Partea a II-a (40 puncte)

Scrieți un text de minim jumătate de pagină A4 cu titlul *Jurnalismul: apărătorul democrației?*, în care să folosiți următorii termeni: **informare, știri, manipulare, adevăr, surse de informare, mass-media și funcție educativă.**

10 puncte din oficiu

Total: 100 puncte

Test
Evaluare finală

- Pentru rezolvarea corectă a tuturor cerințelor din Partea I și din Partea a II-a se acordă 90 de puncte.
- Din oficiu se acordă 10 puncte.
- Timpul efectiv de lucru este de 45 de minute.

Partea I (50 puncte)

I. 1. Notați cu Adevărat (A) sau Fals (F) următoarele afirmații: **16 puncte**

a. Unii cetățeni ai României au dreptul la apărare în fața instanțelor de judecată	4 puncte
b. Bugetul României este realizat de Parlament și votat de Guvern	4 puncte
c. Președintele României nu are dreptul de a acționa ca mediator în nici o situație	4 puncte
d. Președintele Consiliului Județean este ales de către Consiliul Județean	4 puncte

I. 2. Alegeți varianta corectă: **10 puncte**

1. Pot candida la funcția de președinte cetățenii români, cu drept de vot și vârsta de:	2.5 puncte
a. 33 ani	b. 34 ani
	c. 35 ani
2. Legea fundamentală a țării se numește:	2.5 puncte
a. Cod Civil	b. Constituție
	c. Cod Penal
3. Magistrații specializați în aplicarea legii se numesc:	2.5 puncte
a. Procurori	b. Avocați
	c. Procurori
4. Documentul care se referă la drepturile universale ale omului se numește:	2.5 puncte
a. Declarația universală a drepturilor omului	b. Declarația drepturilor
c. Declarația drepturilor omului și ale cetățeanului	

I. 3. Completați spațiile punctate, astfel încât să obțineți enunțuri adevărate: **12 puncte**

- a. Legile prin care se revizuieste Constituția se numesc legi ...
- b. Unul dintre principiile democrației este politic.
- c. Modificarea Constituției României s-a realizat prin organizarea unui, în anul 2003.
- d. Guvernul reprezintă autoritatea care asigură realizarea politicii interne și externe a țării.

I. 4. Transcrieți textul de mai jos, completând fiecare spațiu liber cu termenul corespunzător din lista de termeni dată: **12 puncte**

..... sunt cele care protejează drepturile fiecărei persoane, stabilind totodată și acesteia. Printre drepturile politice se află și cel de a la o funcție în stat. Dreptul la este garantat prin în România este independentă.

Lista termenilor: **îndatoriri, candidatură, protest, legi, asociere, Constituție, justiție și democrație.**

Partea a II-a (40 puncte)

Realizați un text de minim jumătate de pagină A4 în care să prezentați o acțiune de voluntariat organizată/organizată de voi. Pentru aceasta veți avea în vedere următoarele:

- a. Stabiliți un titlu care să inspire;
- b. Prezentați, pe scurt, acțiunea de voluntariat;
- c. Menționați două argumente în favoarea implicării elevilor în acțiuni de voluntariat;
- d. Convingeți opinia publică să ia parte la acțiuni de voluntariat, printr-un mesaj motivațional.

10 puncte din oficiu

Total: 100 puncte

Dicționar

A promulga = a da caracter executoriu unei legi, atestându-i oficial existența.

A ratifica = a da valabilitate unui act juridic, unui tratat sau unei convenții.

Administrație = totalitatea organelor administrative ale unui stat.

Amnistie = act al puterii prin care se înlătură răspunderea penală pentru o infracțiune săvârșită.

Apartținători = rudele cele mai apropiate, iar dacă nu există rude, orice cunoștință care dorește să se îngrijească și să răspundă de copii.

Asociație = grupări de persoane pentru atingerea unui scop comun și organizarea pe baza unui statut.

Atribuții = responsabilități care țin de o funcție.

Campanie electorală = activitate desfășurată de candidați, partide politice, alianțe politice, alianțe electorale, organizații ale cetățenilor aparținând minorităților naționale, cât și ale cetățenilor cu drept de vot și cu dreptul să își exprime opiniile în mod liber prin mitinguri, adunări, utilizarea TV, a radioului, a presei scrise și a internetului.

Cenzură = control exercitat, în unele state, asupra mass-mediei, corespondenței și convorbirilor telefonice.

Cetățean = persoană aparținând unui stat, cu drepturi civile și politice și cu obligații față de acel stat.

Constituție = legea fundamentală a unui stat, investită cu o forță juridică superioară celorlalte legi.

Defăimare = bârfă, ponegrire, calomniere, blamare.

Discernământ = capacitatea de a discerne, de a judeca și de a aprecia lucrurile la adevărata lor valoare.

Doctrină politică = ansamblu de idei și de principii politice adoptate de un partid politic în scopul alcătuirii unui program de guvernare.

Drept civil = totalitatea normelor ce reglementează relațiile sociale existente între persoanele fizice sau juridice dintr-un stat.

Drept penal = ansamblul normelor juridice având scopul de a reglementa relațiile de apărare socială și combatere a criminalității, prin determinarea acțiunilor sau inacțiunilor care constituie infracțiuni și a sancțiunilor ce le sunt aplicabile.

Formă de guvernământ = model de organizare și de exercitare a puterii în stat (modul în care este desemnat conducătorul statului).

Grațiere = a acorda unui condamnat iertarea în executarea pedepsei, printr-un act emis de șeful statului.

Ideologie = totalitatea ideilor și concepțiilor care reflectă interesele unei clase sau păтури sociale și care servesc la consolidarea sau la schimbarea relațiilor sociale existente.

Imparțial = capabil să facă o apreciere justă, obiectivă; nepărtinitor, obiectiv.

Imunitate = calitate a unei persoane de a nu putea fi trasă la răspundere, de a nu i se putea aplica nici o pedeapsă în cazul în care ar comite o faptă penală.

Imunitate parlamentară = dreptul parlamentarilor de a nu fi urmăriți, învinuiți, trimiși în judecată și arestați, decât cu aprobarea Camerei Parlamentare din care fac parte.

Inamovilitate = calitate de care beneficiază magistrații de a nu putea fi destituiți, înlocuiți sau revocați.

Inițiativă = faptul de a propune, de a organiza sau de a începe o acțiune, antrenând după sine și pe alții.

Inițiativă cetățenească = acțiune de a întreprinde și propune ceva în folosul comunității.

Inițiativă legislativă = propunerea unei legi sau modificarea unei legi.

Învestitură = instalarea într-o funcție publică a unei persoane.

Justiție = totalitatea instanțelor judecătorești și a legilor unei țări.

Magistrat = denumire dată procurorilor și judecătorilor.

Minister = organ central al administrației de stat care conduce o anumită ramură a activității și este reprezentat de un ministru.

Monitorul Oficial al României = publicație oficială a statului român, în care se publică documentele

EDUCAȚIE SOCIALĂ: Manual pentru clasa a VII-a

prevăzute de Constituție, legi, decrete, hotărâri, ordonanțe de urgențe și acte normative.

Moțiune de cenzură = act prin care o grupare parlamentară își exprimă neîncrederea în politica guvernului.

Normă juridică = regulă generală și obligatorie de conduită, al cărei scop este de a asigura ordinea socială, regulă ce poate fi adusă la îndeplinire pe cale statală și, în caz de nevoie, prin constrângere.

Normă morală = regulă privitoare la modul de comportare a omului în societate.

Opinie publică = părere, convingere, punct de vedere al unui grup de oameni sau al unei comunități față de o problemă, un eveniment, o situație și/sau un domeniu de activitate.

Personalitate = persoană cu aptitudini și cu însușiri deosebite, cu autoritate și prestigiu, care aduce o contribuție valoroasă în domeniul social-politic și cultural-științific; persoană care deține o funcție importantă în viața politică, socială și/sau culturală.

Petiție = cerere scrisă adresată de către un cetățean sau un grup de persoane unei autorități privind drepturi, interese personale sau publice.

Prerogativă = împuternicire, privilegiu acordat prin lege.

Principii = elemente fundamentale, idei, legi de bază pe care se întemeiază o teorie științifică, un sistem politic, juridic și o normă de conduită.

Răspunderea penală = formă a răspunderii juridice având ca temei săvârșirea unei infracțiuni.

Referendum = consultare directă a cetățenilor, chemați să se pronunțe, prin vot, asupra unui proiect de lege de o anumită importanță pentru stat sau asupra unor probleme de interes general.

Regim politic = modul de organizare și de funcționare a unui stat și de exercitare a puterii politice.

Scrutin = votare, alegere făcută cu bile sau cu buletine care se introduc într-o urnă; constatarea rezultatului unei astfel de alegeri.

Sindicate = organizații nonguvernamentale care reunesc salariații din diferite domenii, pentru apărarea și promovarea drepturilor acestora.

Sistem electiv = sistem care se bazează pe alegeri.

Sondaj de opinie = metodă psihologică folosită în vederea cunoașterii opiniei membrilor societății privind chestiuni (economice, politice, culturale și electorale) devenite importante la un moment dat.

Teribilism = atitudine, comportare, manifestare bizară, neobișnuită.

Valoare = însușire a ceva ce este bun, de dorit.

Bibliografie

I. Programă școlară pentru Educație Socială - clasele V-VIII, aprobată prin O.M.E.C. nr. 3393/28.02.2017.

II. Manuale aprobate de Ministerul Educației:

1. Ghețău, Gheorghe Florin, Ghețău, Olenca Georgiana, *Educație Socială: Manual pentru clasa a VII-a*, Editura Aramis, București, 2024.
2. Ipate-Toma, Cristina, Crivac, Georgeta-Mihaela, Chiriță, Daniela, Diaconescu, Gabriela-Carmen, *Educație Socială: Manual pentru clasa a VII-a*, Editura Ars Libri, Argeș, 2019.
3. Ochescu, Maria, Predișor, Daniela, *Educație Socială: Manual pentru clasa a VII-a*, Editura Art Klett, București, 2024.
4. Barbu, Daniela, Neagu, Cătălina, Bondar, Ancuța, Stoica, Stan, *Educație Socială: Manual pentru clasa a VII-a*, Editura CD Press, București, 2024.
5. Borțun, Dumitru (coordonator), Lăcătuș, Maria-Liana (coordonator), Burcea-Iancu, Carmen-Rodica, Hacman, Laurența, *Educație Socială: Manual pentru clasa a VII-a*, Editura Corint Logistic, București, 2024.
6. Moisoiu, Roxana Mihaela, *Educație Socială: Manual pentru clasa a VII-a*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 2023.
7. Zascheievici, Liliana, Crețu, Nicoleta-Laura, Hera, Elena-Violeta, Bălan, Elena-Lucia, Ștefan, Cristina, Sora, Adriana-Nicoleta, Horvat, Adrian-Gabriel, *Educație Socială: Manual pentru clasa a VII-a*, Editura Litera, București, 2024.
8. Botezatu, Daniel, Botezatu, Loredana-Mariana, Țăranu, Mihaela-Gabriela, *Educație Socială: Manual pentru clasa a VII-a*, Editura Paralela 45, Argeș, 2024.
9. Ciocâlțeu, Andreea, Florea, Robert, Gunea, Cristina, Radu, Mădălina, Stănculescu, Aurelia, *Educație Socială: Manual pentru clasa a VII-a*, Editura Sigma, București, 2024.

**Pentru o mai bună înțelegere a
domeniului studiat, acest manual
se recomandă a fi folosit
împreună cu siteul comunității
scoalacool.ro, principala ta sursă
de lecții multimedia și conținut
interactiv.**

